

Sygn. akt V CSKP 41/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Marcin Krajewski

SSN Joanna Misztal-Konecka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa (...) Firmy B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w W.

z udziałem interwenienta ubocznego Przedsiębiorstwa Budowlanego J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 13 maja 2021 r.,

skargi kasacyjnej interwenienta ubocznego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 22 listopada 2018 r., sygn. akt I AGa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

1. (...) Firma B. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. domagała się zasądzenia od M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w W. kwoty 1 201 439,22 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu. W uzasadnieniu wskazała, że jako podwykonawca Przedsiębiorstwa Budowlanego J. sp. z o.o. w W. realizowała roboty budowlane, za które generalny wykonawca nie zapłacił w całości należnego wynagrodzenia. W związku z tym, że strona pozwana jako inwestor wyraziła zgodę na wykonanie tych robót przez stronę powodową, wystąpiła o zapłatę należności, na którą składają się: kwota 861 048,46 zł z tytułu wystawionych przez powódkę i niezapłaconych przez generalnego wykonawcę faktur, oraz kwota 305 088,65 zł odpowiadająca kwocie kaucji gwarancyjnej, która ze względu na upływ określonego w umowie łączącej stronę powodową z generalnym wykonawcą terminu podlega zwrotowi. Do tego dochodzi kwota 35 302,11 zł skapitalizowanych odsetek od tych obu należności za okres od dnia ich wymagalności wobec generalnego wykonawcy do dnia wniesienia pozwu.

2. Nakazem zapłaty z 4 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w W. uwzględnił powództwo. Strona pozwana wniosła zarzuty. W piśmie z 18 września 2013 r. Przedsiębiorstwo Budowlane J. sp. z o.o. w W. przystąpiła do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej, podnosząc, że zapłaciła stronie powodowej kwotę 1 188 892,40 zł na podstawie faktur VAT 04/(...)i 05/(...), które obejmują wynagrodzenie za wykonane roboty budowlane, w tym wynagrodzenia na rzecz podwykonawców strony powodowej, jak również 70% podlegającej zwrotowi kaucji gwarancyjnej oraz pokryła koszty związane z usuwaniem wad i usterek robót budowlanych wykonanych przez stronę powodową. Generalny wykonawca przedstawił do potrącenia zapłacone na rzecz podwykonawców strony powodowej należności oraz pokryte koszty usuwania wad i usterek.

Na rozprawie 18 października 2013 r. pełnomocnik strony powodowej ograniczył żądanie pozwu do kwoty 552 948,50 zł, ale w piśmie procesowym z 21 października 2013 r. strona powodowa oświadczyła, że cofa oświadczenie swojego pełnomocnika złożone na rozprawie w dniu 18 października 2013 r. o cofnięciu pozwu i oświadczyła, że cofa pozew w części, tj. w zakresie kwoty 518 155,14 zł bez zrzeczenia się roszczenia.

3. Sąd Okręgowy wyrokiem z 30 grudnia 2015 r. uchylił nakaz zapłaty w całości (pkt I), powództwo oddalił (pkt II) i orzekł o kosztach procesu (pkt III-IV).

Powódka zaskarżyła apelacją wyrok Sądu Okręgowego w zakresie, w jakim uchylił on nakaz zapłaty co do kwoty 683 284,08 zł z odsetkami i w tej części powództwo oddalił.

4. Wyrokiem z 12 lipca 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w części, w jakiej zostało oddalone powództwo, i zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 129 114,72 zł z ustawowymi odsetkami od 25 marca 2013 r., a w pozostałej części powództwo oddalił, rozstrzygając o kosztach sądowych (pkt 1-3), oddalił dalej idącą apelację (pkt 4) i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego i kosztach sądowych (pkt 5-8).

Sąd Apelacyjny podzielił w przeważającej mierze ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, zgodnie z którymi 29 kwietnia 2011 r. Przedsiębiorstwo Budowlane J. sp. z o.o. w W. zawarło ze stroną powodową umowę o roboty budowlane, przedmiotem której było wykonanie budynku biurowego w W. ul. (...) za kwotę 8 727 665,63 zł netto (którą aneksem nr 4 z 19 listopada 2012 r. skorygowano do kwoty 8 716 808,54 zł). Przedmiotem szczegółowych ustaleń faktycznych były rozliczenia między inwestorem a wykonawcą i podwykonawcami z tytułu wykonanych prac, jak też kwestie związane z usuwaniem wad wzniesionego budynku.

5. Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył interwenient uboczny w części zasądzającej kwotę 118 970,10 zł z ustawowymi odsetkami od 25 marca 2013 r. oraz w zakresie rozstrzygającym o kosztach sądowych i kosztach procesu, oraz powódka w części oddalającej powództwo co do kwoty 554 169,36 zł, tj. kwoty przewyższającej zasądzoną od strony pozwanej kwotę 129 114,72 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 marca 2013 r. oraz w odniesieniu do rozstrzygnięcia o kosztach sądowych i kosztach procesu.

6. Wyrokiem z 24 kwietnia 2018 roku Sąd Najwyższy:

I. odrzucił skargę kasacyjną powódki w części dotyczącej roszczenia o zapłatę ponad kwotę 683 284,08 zł z odsetkami;

II. uchylił zaskarżony wyrok w części zmieniającej wyrok Sądu pierwszej instancji (pkt 1), w zakresie zasądzającym ponad kwotę 10 144,62 zł z odsetkami oraz oddalającej apelację i powództwo co do kwoty 141 747,94 zł z odsetkami (pkt 1,4), a także w części oddalającej apelację w zakresie dotyczącym uchylenia nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 kwietnia 2013 r. sygn. akt X GNC (...) co do kwoty 260 718,04 zł z odsetkami (pkt 4) oraz rozstrzygającej o kosztach postępowania (pkt 2,3,5-8) i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego;

III. oddalił skargę kasacyjną powódki w pozostałej części.

Sąd Najwyższy uznał, że w zakresie ponad zasądzoną kwotę 10 144,62 zł z odsetkami wyrok nie poddaje się kontroli kasacyjnej, zaś zaskarżenie wyroku przez powódkę ponad kwotę 554 169,36 zł (stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą 683 284,08 zł, a zasądzoną przez Sąd Okręgowy kwotą 129 114,72 zł) nie było dopuszczalne.

W ocenie Sądu Najwyższego sąd drugiej instancji nie odniósł się należycie do zarzutu apelacyjnego strony powodowej zaniechania oceny wiarygodności i mocy dowodowej wszystkich zebranych w sprawie dowodów, zwłaszcza w odniesieniu do kwoty 34 952,47 zł związanej z rozliczeniami z podwykonawcą J. C. oraz co do kwoty 106 795,57 zł z tytułu kosztów usunięcia wad i usterek robót budowlanych wykonanych przez stronę powodową na podstawie umowy z dnia 29 kwietnia 2011 r.

7. Wyrokiem z 22 listopada 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W. z 30 grudnia 2015 r. w ten sposób, że utrzymał w mocy nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w W. z 4 kwietnia 2013 r. sygn. akt X GNC (...) co do kwoty 141 747,94 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 marca 2013 r., a w zakresie kosztów procesu

i w zakresie kwoty 118 970,10 zł nakaz zapłaty uchylił i w tej części powództwo oddalił oraz nakazał stronie pozwanej, aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w W. kwotę 1 893 zł tytułem obciążającej pozwanego części opłaty sądowej od pozwu, nie obciążając powoda pozostałą opłatą; zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej 25 000 zł kosztów procesu; zasądził od strony powodowej na rzecz interwenienta ubocznego Przedsiębiorstwa Budowlanego J. sp. z o.o. w W. 10 000 zł kosztów procesu (pkt 1); oddalił dalej idącą apelację (pkt 2) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych (pkt 3-5).

Sąd Apelacyjny podkreślił, że, rozpoznając ponownie sprawę, kierował się zawartymi w uzasadnieniu Sądu Najwyższego wskazówkami (art. 398²⁰ k.p.c.). W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Apelacyjny odniósł się zwłaszcza do kwestii rozliczeń należności na rzecz J. C. oraz kosztów usunięcia wad i usterek robót budowlanych. Nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji powódki w pozostałym zakresie.

8. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł jedynie interwenient uboczny Przedsiębiorstwo Budowlane J. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., zaskarżając go w części tj. co do punktu 1 w zakresie zmiany wyroku Sądu Okręgowego w W. z 30 grudnia 2015 r. poprzez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w W. z 4 kwietnia 2013 r. (X GNC (...)) co do kwoty 141 747,94 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 marca 2013 r. oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, zawartego w pkt 3, 4 i 5 wyroku.

Skarżący wskazał na naruszenie przepisów postępowania - art. 382 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., w związku z czym domagał się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania za I i II instancję.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

9. Jedynym postawionym w niniejszej sprawie zarzutem kasacyjnym jest zarzut naruszenia przepisów postępowania, a to art. 382 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy wskazuje, że podziela w pełni stanowisko, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (obecnie art. 327¹ k.p.c.), a w stosunku do orzeczenia sądu drugiej instancji – art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z 391 § 1 i art. 387 § 2¹ k.p.c. (wszystkie przepisy w brzmieniu do 7 listopada 2019 r.), może być usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. Dotyczy to m.in. sytuacji, w której uzasadnienie nie pozwala na stwierdzenie, czy sąd odwoławczy uczynił zadość wynikającemu z art. 378 § 1 k.p.c. nakazowi rozpatrzenia wszystkich zarzutów i wniosków apelacji, a w konsekwencji orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lutego 2003 r., II CKN 1138/00; postanowienie Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2002 r., II CKN 1368/00; postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lipca 2012 r., I CSK 72/12; wyrok Sądu Najwyższego z 11 września 2020 r., III CSK 29/18; postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2020 r., IV CSK 32/19).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny zaaprobował w przeważającej mierze ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, a następnie wykonując wskazania Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 24 kwietnia 2018 r., ponownie rozważył zgromadzone w toku postępowania dowody. Sąd Apelacyjny, odwołując się zwłaszcza do zeznań świadka K. Z., ale również innych dowodów, uznał, że interwenient uboczny zapłacił J. C. za prace wykonane na jego zlecenie, nie zaś w ramach rozliczeń za prace wykonane na zlecenie powódki. Natomiast w odniesieniu do ewentualnych kosztów usuwania wad prac wykonanych przez powódkę Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, iż zgromadzone w sprawie dowody nie są wystarczające do uznania, że wykazano - jak wymaga tego art. 6 k.c. - istnienie tychże wad i poniesienie określonych wydatków celem ich usunięcia.

Rzeczywiście w treści uzasadnienia brak detalicznego wymienienia dowodów, którym Sąd Apelacyjny odmówił wiarygodności i mocy dowodowej w powyższym zakresie, w szczególności nie odniesiono się odrębnie do wyliczonych w skardze kasacyjnej dowodów z dokumentów. Z art. 328 § 2 k.p.c. wynika zaś w sposób jednoznaczny, że w razie zaakceptowania mocy dowodowej części dowodów, w odniesieniu do pozostałych powinno znaleźć się wyjaśnienie, dlaczego te ostatnie nie zostały uznane przez Sąd za wiarygodne. Jednakże pomimo tego uchybienia, brak podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Zaskarżone orzeczenie poddaje się bowiem kontroli kasacyjnej. Oczywiście jest, że obdarzone wiarą zostały dowody, z których wynika, że płatność na rzecz J. C. nastąpiła w wykonaniu całkowicie niezależnego od relacji powoda i pozwanego zobowiązania, zaś dowody z szczegółowo wymienionych umów i faktur do wniosków przeciwnych nie prowadzą. Podobnie - mimo niewymienienia w sposób detaliczny - Sąd Apelacyjny niewątpliwie wskazał, że przedstawione w sprawie dokumenty są niewystarczające do wykazania istnienia wad budynku i poniesienia określonych wydatków celem ich usunięcia. Prześledzenie toku rozumowania Sądu Apelacyjnego nie stwarza w tym przypadku trudności, które uniemożliwiałyby kontrolę kasacyjną.

Wreszcie nie można pominąć, że zasadniczego znaczenia z punktu widzenia możliwości przeprowadzenia kontroli kasacyjnej nie ma niepodanie motywów, z powodu których niektóre z dowodów nie zostały zaakceptowane jako posiadające walor wiarygodności i moc dowodową. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być m.in. zarzuty dotyczące oceny dowodów, co oznacza, że ocena taka zawarta w uzasadnieniu orzeczenia i tak nie mogłaby podlegać kontroli Sądu Najwyższego.

Z tych przyczyn skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

ke